گەیشتن بەئاگر

دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی

زنجیرەی ڕۆشنبیری

*

خاوەنی ئیمتیاز: شەوکەت شێخ یەزدین

سەرنووسیار: بەدران ئەحمەد حەبیب

***

ناوونیشان: دەزگای چاپ و بڵاوکردنەوەی ئاراس، شەقامی گوڵان، هەولێر

گەیشتن بەئاگر

شیعر

دڵشاد عەبدوڵڵا

ناوی کتێب: گەیشتن بەئاگر – شیعر
شیعر: دڵشاد عەبدوڵڵا
بڵاوکراوەی ئاراس – ژمارە: ٨٠٠
موتیڤ: قەرەنی جەمیل
پیت لێدان و دەرهێنانی هونەریی ناوەوە: فەهمی ئەکرەم
بەرگ: مریەم موتەقییان
چاپی یەکەم، هەولێر – ٢٠٠٨
لە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان لە هەولێر ژمارە ١٧٦٥
ساڵی ٢٠٠٨ی دراوەتێ

کۆنسێرتی بازاڕ

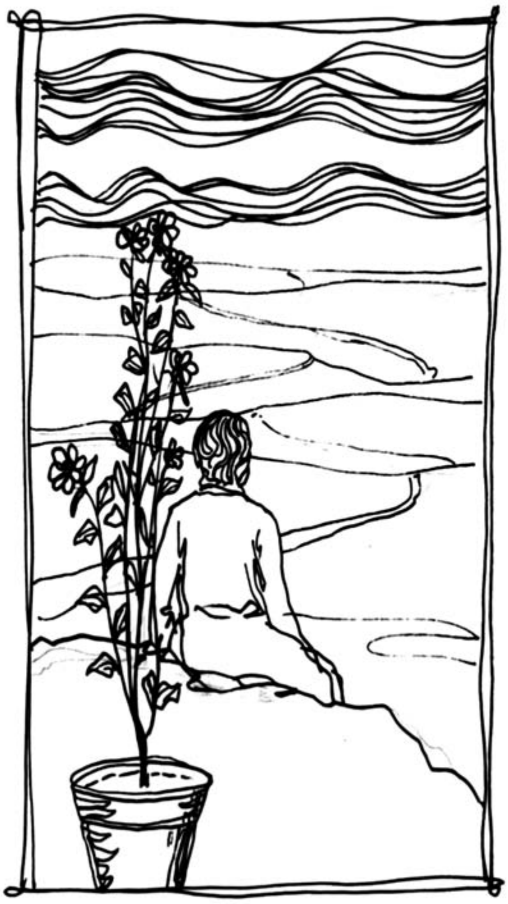

شەقام فەرشی ئاگرە

شۆستە
زەوی بۆڕ تۆو دراوە
لاوازە ئەوەی تێیدا ڕواوە

دوکان
نوساوون بەیەکتریەوە
بەپێچەوانەی خاوەنەکانیان

چایخانە پڕە
تەنیایی لەوێ زیاترە
خۆر کرێکارێکی بێکارە
لەسەر کورسی
باخچەی گشتی
ڕاکشاوە

لە کۆڵانی ئاسنگەراندا
دڵم لەسەر دەستگا دانراوە
چەکوشێك دەیکوتێ

دارتاش دەیکەن بەلانك
گوڵفرۆش دەیکەن بە چەپکە رەیحانە

لە کۆڵانی کوتاڵفرۆشاندا
قوماشێك
دەستی لە دەستم دەخشێنێ

جووتە گوارەیەك بە دزی تەماشا دەکەن
شامپۆیەك کەفی بەفرینی
بە پرچم دادێنی

لە دوکانی وردەواڵە فرۆشێکدا
ئاوێنەیەك لەو دوورەوە
نیگایەکی شەرمنم
لە خۆیدا دەنوێنێ

ملوانکەیەك دەمباتە ماڵەوە
شەوێکی خۆش بەسەردەبەین
لەبن قوببەی
سینەیەکی ساف و لووسدا

بازاڕماڵی هەموانەو
هی کەسیش نییە
وریابە!
ئەو ژنەی بەلاییدا دەڕۆی
باڵندەیە
فڕینی لێ تێك مەدە
ئەوەی لە پشتڕا دەیبینی
ئارام و لەسەرخۆ دەڕوا
دیوی پشتەوەی شەپۆلە
ئەوەی هەیەتی داویەتییە پێشەخۆی

گوێ لە دەنگی پێیەکان بگرە
مۆسیقای خودایە
بەر زەوی دەکەوێ
هەریەکەو ئاوازی جودایە

منداڵێك دەگری
پیرێك حەسرەت هەڵدەکێشێ
تۆ
هەردووکیان بە

کەسێك دەست پان دەکاتەوە
دوو دڵ مەبە
ڕۆحی خۆت
بخە ناو لەپی

هەرچییەك دەکڕی
سەرەتا بۆنی کە
دڵنیابە لێی بێگانە نەبێ
هەمووشت شایانی ماڵ نییە
لە کۆنسێرتی بازاڕدا
خۆشترین ئاواز
هی دڵە.

چەقۆیەك هەموو شت لەت دەكا
بڕبڕەی پشتیش
دەستێکم بە قەنارەوەیە
ئەوی تر
لەسەر قیمەکێش ورد دەکرێ
چاوم لە ناو
سەبەتەی میوە فرۆشەکاندا دەفرۆشرێ
ژنێکی عەبا بەسەری
جوتێ نەعلی دڕاو لەپێ
لەتێکی جەرگم دەکڕێ

پارچە نایلۆنێکی ڕەش
پەنجەکانمی تێ دەخرێ
لەگەڵ پاشماوەکاندا
فڕێ دەدرێ!

لە دوکانی هەڵڵاجێکدا
لۆکە بەفری بیرخستمەوە
چانەبوو ئەو لێرە نەبوو
بارستایی بەژنێکی
بە پووولێك دەبوو

گەسكێك گرتمییە دەستییەوە
مایە و قازانجی ڕامالّی

بانگی ئێوارە
كۆترەكانی سەر دیواری
مزگەوتی هەڵفڕاند
كۆنسێرتی بازاڕ
بەشەقەی باڵیان
تەواو بوو.

پرسەی مێخەك

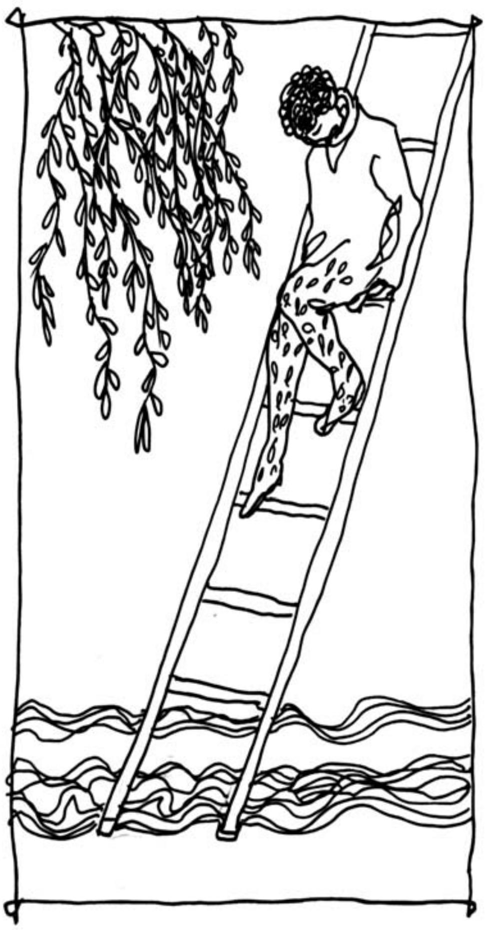

درەخت شین دەگێڕێ
باخچەی گشتی بە پەلکی وەریوو
لەسەر زەوی نووسیووە:
مێخەك لە هەمووومان ڕۆی!

پاساری پرسەیان گێڕاوە
گوڵ جلی ڕەنگینی فڕێ داوە
لەسەر کورسیەکان دانیشتوون عاشقەکان
سەریان شۆڕکردۆتەوە سەرسنگیان
فرمێسکی گەرم دەڕێژن

لە تەنیشت بولبول وەستاوم
گوێم لە سۆزو
هەنسکیەتی
شەوبۆ چارۆگەی هەتاوی کردۆتە سەر
پەپوولە عەتر دەگێڕن بۆ پرسەداران
ئەوەی دێ سڵاو لە من دەکا
ئەوەی دەڕوا سەرەخۆشی لە من دەکا
لە دێر زەمانەوە وایە
شاعیر وارسی جوانییە
کە جوانێك مردووە
ئەو لە پرسەی دانیشتووە.

پەیکەر

بۆ پیربال مەحمود

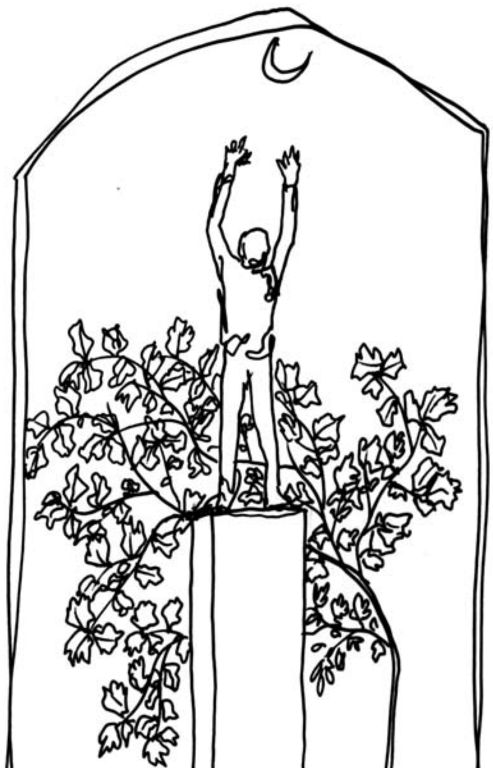

لە جیهانێکدا کە توونڈ و تیژی ڕکێفی کردووە
بیر لە جێگایەك دەکەمەوە لێوانلێو لە ئاشتی
گوڵ باشترین پاسەوانی بێ
بە دەستی هەمووانەوە
بەرزترین یاڵی هەڵدەبژێرم بۆ دوامالْم
هێمنترین شەقامی بەناوی خۆم ناودەنێم
غەریبترین درەختی تێدا دەڕوێنم
بیر لە خانوو ناکەمەوە

بۆ خۆم و بۆ خـێزان
منداڵەکانم دەتوانن
لەژێر خێوەتی شیعرەکانمدا بژین
ژنەکەشم دەتوانێ تـا مـاوە
لە خۆشەویستیم بخواو
لەو شـارەدا – ئـەگـەر هـات و گـەیشتم پێی –
لە گۆڕەپـانێك دەگەڕێم
هـەموو کۆڵانـەکانی بچێتە سەرو
هـەموو ڕێبوارەکانی پێدا بڕوا
لـەوێش
لە شوێنی پـەیکـەرێك دەگەڕێم بۆ خۆم
سەر بدا لـە هـەموو هـەورەکان
بـەرزتر لـە بـاڵای
ئەپـارتمـانـەکان.

کۆتایی ٢٠٠٧

خوّم

لەناو پیاوەکاندا دیارم
نەکەشیدەم لەسەرە
نەجلی پاشام لەبەرە
نە شمشێرم بە قەدەوەیە
لەوێ لەناو پیاوەکاندا
پرچم پڕە لە پەپوولە
ناو لەپم پڕە لێیان
هەتاو پرسیار ناکات بۆ ناسینەوەم
شەو روخسەت لە کەس وەرناگرێ بۆ سەردانم
لە هەر شوێنێکدا دڵێك لێ بدات
یا پەلکێك بە ئاستەم بجوڵێ
یا پشیلەیەك بمیاوێنێ
من لەوێ سەد کەڕەت حەیرانم
هەر کاتێك چاوێك بنوقێ،
لقێك بشکێ،
یا مێروولەیەك بمرێ
پرسەمە ئەوکاتەو
لە پێشی پێشەوەی پرسەدارانم

کۆتایی ٢٠٠٧

جیاوازی

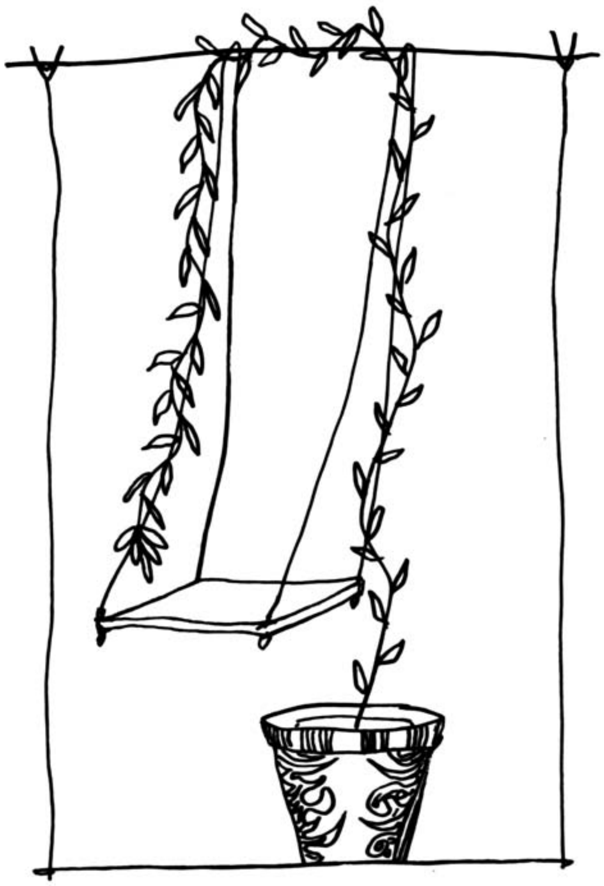

خەونی من و تۆوی گوڵێك هەمان شتن
دڵی من و باڵندەیەك
ڕەنگی من و هی جۆگەیەك
جیاوازییەك ئەگەر هەبێ لە نێوانمان
ئەوان تەنیا بۆ خۆیانە
بۆن و لێدان و خوڕەیان
من هی هەمووان.

کۆتایی ٢٠٠٧

سەفەر

هەریەکەو لە تەمەنیدا گەشتێك دەگێڕێتەوە کە نەیدیووە
من نە دەمەوێ لە قوببەیەکەوە بفڕم بۆ ئاسمان
نە لە ڕۆژهەڵاتەوە بچمە ڕوژئاوا
نە لە دۆزەخەوە بە شانی کەسێکی ترەوە
بگەمە ئەوپەڕی بەهەشت
لە ماڵی (گۆتە)دا ئەوەم بەبیردا هات
عەشق لەکوێ بێ ئەوێ بەهەشتە!
خەیاڵ هەر هێندە فریادەکەوێ
بگەمە ناخی شتە گچکەکان
ئەو گەشتەی من بە تەمەنێك تەواو نابێ
چەند ژیانێکم پێویستە بۆ ناسینیان.

سەرەتای ۲۰۰۸

فەنتازیای ڕەنگەکان

سپی

سالأنێكی دوور و درێژە بەفر برادەرمە
بۆ هەر جێیەك چووبم بردوومە لەگەڵ خۆم
هەر لە كولووەوە تا بارستایی زۆر
لەناو دڵمدا جێگەییم كردووتەوە
تا ناوم نرا بەفر نووس
ئێستا شوێنێكم نەماوە ئەوی تێدابنێم
كردوومە بە كاغەز
شیعری تێدا دەنووسمەوە

زەرد

هەرچی هەبوو لەو ڕەنگە دای پێم
منیش دام بە گوڵ
ئەویش دایە پرچی کچێك
لەناو کتێبەکانمدا
جارجارە تاڵێك دەبینمەوە
بۆنی هەمان گوڵی لێ دێ
کە لە منداڵی ناسیومە

قاوەیی

هێندە پەرت بووە
هەر خاك دەتوانێ بیناسێتەوە
ئەو دایکی راستەقینەیەتی

شین

هەموو ڕەنگەکان لە نزیکەوە باشتر دیارن
هەر شینە هەتا دوورتربێ
گەشتر دیارەو
بە هەیبەتتر خۆی دەنوێنێ

سوور

وام دەزانی هەر خوێن سوورە
یا گوڵاڵە سوورە
نەمزانی ئازاری گیان
سوورترە لە هەر هەمویان

مۆر

داریك پێی ناساندم
ئەو دارە نەماوە
باخ کە دەگری بۆی
فرمێسکی مۆرە

ڕەش

چەند ڕەش هەیە لە هێشووی ترێدا
چەند هەیە لە چاوی ژنانی ڕۆژهەڵاتدا
شەو چەندی هەیە
هەمووی ناکاتە دڵۆپێکی نائومێدی

نارنجی

ئێوارەیەك بەرلەوەی بكوژرێ
ئەو ڕەنگەی لا دانام
هەر هێندەی كوپەیەك بوو
هەموو شەوێك پیاڵەی خۆمی لێ پڕدەكەم
ئێستا هەر بەیادی ئەوە
هەموو شەوم نارنجییە

خۆڵەمێشی

مردن کە هـاتە سەر زەوی
ئـەو ڕەنگەی هـەبوو
هـەر جارەو بڵێسەی ئـاگرێك لـەبیری بردمـەوە

پیازیی

ئەو ڕەنگە مەتەڵە
سپییەو سپی نییە
سوورەو سوور نییە
زەردو زەرد نییە
ڕەنگی پیرییە
هەموو ڕەنگە و هیچیش نییە.

سەرەتای ٢٠٠٨

بوونەوەرەکانی حافز "هی گۆتە"

بولبول
گۆرانیبێژێکی تۆراوە
دڵی بەتیری سەد گوڵ پێکراوە

پەروانە
شۆڕشگێڕێکی سو تاوە
بە کڵپەی شۆڕش

کەو
گوناهە قاسپەی لەو دوورە
دندوکی بەخوێنی براکەی سوورە

گوڵ

هەریەکەیان بۆنی کوڵمێك دەدەن
خۆشترینیان هی شیرازە

باخچە

لە باخچەدا چی هەیە چی هەیە چی
غەیری پەروانە و عاشق و بولبول و گوڵ و موڵ چی

گۆتە دەربارەی حافز:

ڕوح بووکە و شیعر زاوا
حافز هەم زاوا و هەم بووکە

دیوان

بایەك دێ لە ڕۆژهەڵات
بایەك دێ لە ڕۆژئاوا
سێوێك لەوبەینە لاسوورە

ئاوێك دێ لە ڕۆژئاوا
ئاوێك دێ لە ڕۆژهەڵات
کەنارێك بە یەکیان دەبەستێتەوە

هەرچی نهێنی ڕۆژهەڵات هەبوو
هەرچی نهێنی ڕۆژئاوا
هەموومان‌دا بەدیوانێك
ناومان نا
دیوانی دنیا
ئەوێ ماڵی هەردووکمانە هی شیعرە
چاوی ڕەقیب بەسە تیرمان تێ مەگرە

گۆتە

ئەو کاتەی ئیمپراتۆرەکان بیریان لە جەنگ دەکردەوە
گۆتە باسی بولبول و
گوڵ و شەراب و حافزی دەکرد
ئەو کاتەی ئەڵمانیا شانازی
بە خۆی و بە سوپای میرەکانی و
بە کۆشکەکانی سەردەمی باروك دەکرد
گۆتە شانازی بە ڕۆژهەلاتەوە دەکرد
بە دوو باڵی پەپوولەوە میوانی شیرازبوو
ئەو ڕێیە دوورەی بە روح بڕیبوو
دیوانێکی ڕۆژئاوایی بۆ حافز چڕیبوو

شاعیر شتێك دەدۆزێتەوە
کە مێژوو نەیدیووە
کەچی بێ شەرمانە دەیکا بە شانازی خۆی

گۆتە لە گەڕانی بەدوای شارەکاندا
شیرازی دۆزییەوە
لە گەڕانی بەدوای شاعیراندا
حافزی دۆزییەوە
لە گەڕانی بە دوای خۆیدا
خودای دۆزییەوە

شیعر زمانی خودایە
شاعیر داینایە

گەلاَكانی سەر شۆستە

دەفتەر

هەریەكەو دەفتەرێكی هەیە
نەك ئەوەی فریشتەی سەرشانی
چاكە و خراپەیان تێدا دەنووسێ
نەهی نفوس
نەهی دەسكەوت و مایە
دەفتەرێك
لە منداڵیەوە
هەر گریانی تێدا تۆماركرایە
لەسەری هەر لاپەڕەیەكدا
حیكمەتێك نووسرایە:
گەورەترین سەرمایە
كە هەرگیز لەبن نایە
فرمێسكی منە خودایە!

نامە "١"

نهێنی نامە ساغ نەبۆتەوە
هەیانە هی دۆست و یارە
هەیانە هی ئەغیارە
جوانترینیان
هی ئەوانەن دوای مردنیشیان گوم ناون
کەس نازانێ بۆ کێ نووسراون

نـامـه ″٢″

نـامـه بـەفـەردە دەگوازرێنـەوە
کێشیـان سوکـە
هـەموویـان پـەپـولـەی سووتـاون

ڕەخنە

مەیلە و خێلە
تەماشای شتێك دەكاو
شتێكی تر دەبینێ

ڕەنجان

هێندە داوای شتی گەورە و ناماقول دەکەن
دەترسم شتە بچوکەکان
بتۆرێن لێمان
بێ دڵۆپی باران هەور چییە؟
بێ گەڵا درەخت و دارستان چییە؟

کەنار

چوارچێوەی ڕوبار نییە
پرچییەتی

هێڵ

ژنێکە نوستووە

حەمامی ژنان

ئاسمانی شەوێکی تاریکە
ئەستێرەکان
لەوێدا پڕشنگدارترن

کۆ

هەموو شتێك کۆی هەیە
مرۆڤ نییەتی

زێڕ

خۆر هەموو شتی زێڕە
دڵیشی

خـەون

پـەپولـەیـە
چـەند سـاتیّکی کورتـە تـەمـەنی

نهێنی

کوپەی شەڕابە
تا تووندتر دابخرێ
تامی خۆشتر دەگرێ

ڕۆژنامە

هەورە کە باری نامێنێ

خۆڵەمێش

قەقنەس خۆڵەمێشی نییە

جگەرە

شەوێکە بەدیار مۆمێکەوە

دەتوێتەوە

لێو

بادەیە لەناو پیاڵەدا
دەمی لێ نەدەی
تامی نازانی

کراس

هەورێکە تا تەنکتربێ
مەزەدارترە
ئاسمانی

بـەرزی

من و بـاڵندە
بـەهرەمـەندی
جێی بڵندین

مردن

هەندێکجار مردن هەڵدەکشێ
دەبێتە خۆر
جێ دەهێڵێ ژینی کڵۆڵ
لە دەشتی چۆل و هۆڵ

دوعا

بمتوانیبا
هەورم ناو دەنا (دوعا)
کە باریبا
تەڕببا هەموو شت بە فرمێسکی

مانـگ

لـە جـامـە ئـاوێکدا جێگەی دەبێتـەوە
جوانی بـە گەورە و بچوکی نییـە

تریفە

مانگ لەگۆزەی شەرابدا دەنوێ
بۆیە هەمیشە
مەستە تریفەی

بێدەنگی

گوڵ کەپێ دەگا پەڕ دەکاتەوە
هەنار توێکل فڕێ دەدا
دەم
کە پێدەگا دادەخرێ

خوێندنەوە

کتێبێك بخوێنەوە
دەبی بە برادەری
کە زۆرت خوێندەوە
ئەو خۆی دەگەڕێ
بتخوێنێتەوە

تەلەفۆن

ئەوەی لەوسەر لەسەرخەتە
مەرج نییە کەسێك بێ
ڕەنگە خۆخێك دڵی گوشرابێ
لەوسەری دنیاوە
تەلەفۆن بکا

پەیکەر

ئەو هەموو بارانەم لێ دەدا
کەس چەترێکم ناداتە دەست

دڵ

ماڵی بێ دیوارە
دەرگای هەزار هەزارە

گەرمیان

ژنی جل ڕەش ناسنامەیەتی

گۆم

خەیاڵێك بوو
نەڕژایە ناو ئاوی ترەوە
وشك بوو

گەڵای سوور

لە هەر کوێ گەڵای سوور هەبوو
جێ پێی خودایە

خوێن

لە ناو هەموو ڕەنگەکاندا
ڕەنگی ئەو دارەی هەڵبژارد
کە خوا حەرامی کردبوو

هەمەدان

هەمەدان پڕە لە سوورە چنار
سۆرترینیان
چوارینەیەکی بابا تاهیرە
بۆ فاتیمە هاتۆ خوار

گۆڕ

شەوی یەڵدایە
هەتاهەتایە

مەسیح

ئەو پیاوە هەتاکەی
بەسەر سێدارەوە بێ؟

قابیل

قابیل کە مرد
بووە زەروو
کەوتە ناو کانییەکانەوە

نوستالجیا

هەموو شەوێك خەونێك دێ
دەمباتەوە لای منداڵی
بەرەبەیان کە دێمەوە
سەر ڕێگام پڕە لە گوڵی کێوی
باوەشێکیان لێی دەهێنم
بۆ ئینجانەی ڕۆژێکی نوێ

سەرمایە

خەون باشترین سەرمایەیە
کە لە بنی نایە

خەیاڵ

دنیا چەندی بچوکیش بێ
جێگەی خەیاڵی تێدا دەبێتەوە.

دۆن کیخۆته

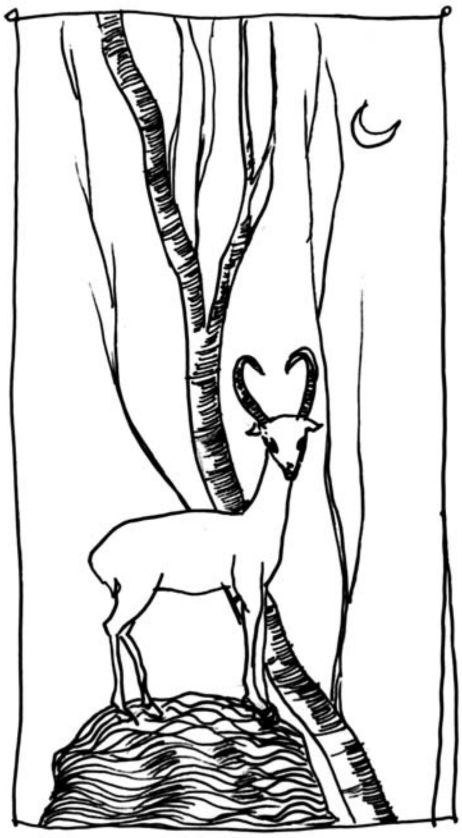

مەسیح بە پەناهەندەیی نەچووە ئەوروپا
بە پاپۆڕی قاچاخ نەپەڕییەوە
لە کەمپدا نەمایەوە
لە ئۆرشەلیمەوە بە کەژاوە بردیان
لە فڕۆکەی ئیلهام دابەزی و
سێدارەشی هەر بەکوڵەوە بوو
پاشاکان سەرەنێزەیان لێی دەدا
قوربانیش دەیانخستە دڵیانەوە
.... خەونەکەم لێرەدا پچڕا
پەناگیر لە هەموو شتێك دەترسن
لە پۆلیس و خاڵی سنوور
پاڵەوان کە خەونی بەئازادییەوە دی با وەهمیش بێ
فڕێ دەدا هەرچی کۆتە
لەکەس ناترسێ وەکی دۆن کیخۆتە.

سۆناتای باڵندە

دۆناو دۆنی دەق

بۆ گۆرگیس وەردە

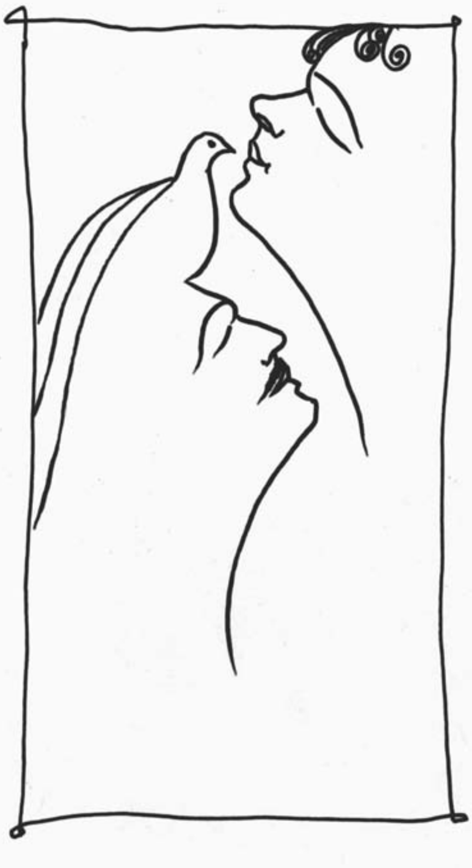

سۆناتای باڵندە" وەفایێکە بۆ فەقێ تەیران، ئەو شاعیرەی لە سەردەمی بەراییدا شیعری لە زارەوە گواستەوە بۆ سەر کاغەز بەبێ ئەوەی لە کاغەز دڵنیابێ! جا ئەو چوزانی میللەتەکەی وابەستە نییە بە پەڕەکانی روحی خۆیەوە. نازانم فەقێ هیچ کتێبی هەیە دەربارەی باڵندە یانا، ئەگەر بە حسێبی ناوەکەی بێ دەبێ هەیبێ. ئەوەی من کردوومە کارێکی قەقنەسیانەیە، فەقێم سوتاندووە تا لە خۆڵەمێشەکەی ئەو دروست ببمەوە یا بە پێچەوانەوە خۆم سوتاندووە بۆ ئەوەی لە خۆڵەمێشم فەقێ دروستبێتەوە، بە هەردووبارەکەی مەبەست زیندوو مانەوەیە، لەوەشدا شاعیر و قەقنەس لەیەکتر دەچن، هەردووکیان لەڕێی سوتانیان بە زیندوویی دەمێننەوە. دەقی سۆناتای باڵندەشم پێشکەشی شاعیرێکی لەبیرکراو کردووە کە بە زمانی ئارامی لەرۆژگارێکی زۆرگرنگدا شیعری نووسیوە. گۆرگیس وەردە کە خەڵکی عەنکاوە بووە، ئەو چەندین دیوانی هەیە، یەکێکیان باسی ژیانی خەڵکی هەولێرە لەو سەردەمانەی شارەکە لە لایەن سوپای هۆلاکۆوە گەمارۆ درابوو، ئێستا هەندێك لەبەرهەمەکانی لە ڤاتیکان پارێزراوە. فەقێ و گۆرگیس دوو لوتکەی کێوی بەفرینن، ئەوەی دەربارەیان زانراوە کەمە و زۆریشییان بزرە و ناخی هەردووکیشیان دەریای بێ بنی شیعر و شیعریەتە.

ئەم سۆناتانە دەستنووسی بزربووی فەقێی تەیرانن
کەس هیچیان دەربارەی نازانێ
هێندە هەیە، باڵندەیەك
کە پێشتر پەری بووە لە پەریەکانی (مۆکس)
لە سوتان ڕزگاری کردوون
چیلکە بە چیلکە هێناونی
لەبن میچی ژووری شیعرێکم دایناون
پاشان هێلکە تروکاوە
ئەوەی باڵە فڕە دەکا
زەرنەقوتەی منن لە هێلانەی فەقێ!

ئاوازی تۆراون لە مۆسیقا
قورینگی دابڕاو لە قەتار
فڕیون بۆ دوورترین کەنار
تووکی نەرمیان فرێداوە
پەڕی تیژیان لێ ڕوواوە
نەوە دوای نەوە شێوەیان گۆڕاوە
نەغمەی شیرین و
گەرمای سینەیان هەر ماوە
ماڵم پڕ بووە لێیان
دنیام پڕ بوو لێیان

لە کۆنەوە
هەر باڵندە چۆتە ناو خەون و
هەر ئەو ئیلهامی بەخشیوە بە میر و شاعیران
سپی بووبێ بۆتە مایەی ئاوەدانی
ڕەش بووبێ هی ماڵوێرانی
ئەشقیاو سیحرباز گرتوویانن
هەر یەکەو بۆ مەبەستێك لە قەفەس داینـاون
شاعیران قافیەی باڵیان کردۆتەوە
کێشیان ئازاد کردوون
جریوە و چریکەیان هێناون
دەنکەمرواری مەغزایان چاندووە تێیاندا
هەندێك جاریش لە جێی ئەواندا گریاون
یا هەر بوون بەیەك
بە یەکتر ناسراون
وەکی فەقێ و فەریدەدین.

دەنگیان بە ڕۆژ جۆرێکە بە شەو هەزار
برۆ گۆرانی خۆتیان لێ بچڕە
مەرگی خۆتیان پێ بفرە
ڕەنگین بە بەتووکیان
سەنگین بە بەئاهی گەرمیان
ئەوانیش چەشنی مە غەریب و گرفتار
لەبەر ڕاوچی و ئەغیار

منم فەقێی تەیران !
قوببەی شیعرم هەڵدەتەکێنن مەلەکان
ئێوارەم پڕە لە پەڕی شکاویان
شەوم پڕە لە ئاوازی خنکاویان
نیشانەی عەشقی ناکامن ئەوانە
خەیاڵم لەسەد جێ شکاوە لەگەڵیان
ماندووە سۆناتام بەدەستی فلووتێکەوە
ماندووە کتێبم بە دەستی ڕستەیەکەوە
ماندووە زمانم
ماندووە رۆحم بە دەستی شیعرەوە

خوێنیان لێ دەچۆڕێ باڵندە
گوڵاویان لێ دەچۆڕێ
هەندێکیان هی سەردەمی منداڵین
ئەوانی تر بە پیری هاتوون
لەگەڵمدا ڕاهاتوون
خەونیشم لەگەڵدا دەبینن
ئاخۆ لەگەڵ منیش دەمرن؟
سیحریان لێ کردووم
سیحری شین مۆر خەنەیی
ئەو هەموو تەلیسمە چی لێدێ
کێ بەتاڵیان کا
چریکەم یەکجاری ئازادکا

کۆت و پێوەند دەشکێنم
هەر دەخوێنم و دەخوێنم
سنگی خۆمیان بۆ دەکەمەوە
ڕقی خۆمیان دەدەمێ بیخەنە دەم ئاوەوە
کە من ئەو هەموو عاشقە غەمگین و
ئەو هەموو مۆم و بخوورە میوانم بن
تاریکیم بۆ چییە
لە کێی دانێم؟
شیر لە چی بسووم
تیر لە کێ بگرم
نیشانە کێ بێ ؟

بە پەپووە سلێمانە دەست پێ دەکا
کتێبی نەغمەی جیلوەدار
سۆناتای بێ شومار
مەنتیقی باڵندە ئاوە هایە
مەنتیقی رووبار و بایە
ئەو باڵندەش حیکمەتخوانە!
پەپوو سەری دەلەقێنێ بۆ ئەو جۆرە قسانە
ئاگر دەچێ بۆ لای پووش و
ئەویش ئاگر ڕادەکێشی
(ئەو ئاگرە منم فەقێی تەیرانم
هەر زمانی بلێسەیە دەیزانم)

پەپوو ئاوی دیت لە ژێر زەویدا
دنیا لە شێوەی خەمێکی گەورە
چۆکی دادا بوو بە سەریدا
بەرسیسی عابد بانگی ئاوی کرد
ئاو شۆڕشی بەرپا دەکرد
لە کەند و جۆگان جێگەی نەدەبووەوە
لە تخووبان تێپەڕ دەبوو
بیستووتە ئاو وڵاتی هەبێ
یا مەملەکەت و میرنشین
ئاو هەر ئاوە
لە شاخ هەڵبقوولێ یا لە چاوی منی غەمگین

ئەی ئاو!
ئاوو ئاو بمبە لەگەڵ خۆت
من و تۆ لەسەر یەك دینین
هەردوکمان لەسەرچاوەوە کە بە شیرینی هاتین
تاڵ نابین بە دەستی ئەم و ئەو
هەردووکمان حیکمەتمان لە سەرەتادایە
کۆتایمان هەرگیز نایە
هەردووکمان
لە ژێر ئاسمانی شیندا ئارام و لەسەر خۆین
بێ ئامانین
لە تاریکی و شەبەیخون

ئاو لە هەر شوێنێك بێ
ڕۆژ لەوێ هەڵدێ
نە ڕۆژ هەڵاتە ئەو شوێنە نە ڕوژئاوا
هەر ئاوە و هەر ئاوەو هەر ئاوا
پەپوو راست دەکا
ئاو تامی منداڵی لێ دێ
تا دەمرم دەستم بە دامێنی ئەو تامەوەیە
(زیندان لە بیری نەبردمەوە
برادەرەکانی لە بیر نەبردمەوە
کۆت و پێوەندیان خستە پێم
کەچی من هەر دێم
هەور و بارانم
منیش فەقێم فەقێی تەیرانم)

دارسمەی خاڵدار سنگم کون دەکا
دێنە ژووریٚ
دندوك گەورە و هی بچوك
پیٚ لوس و تووکدار
کاکۆڵ قیت و بەرزگ خەتدار
نەشئەمە هەناسەیان
جەستەمە سفرەیان
لە ژێر زمان و لە بەینی ددان و
ژێر برژانگم دەبریسکێنەوە
هەر ئەوانن
هەتا مردن لەگەڵم دەمێننەوە

سڵاوتان لێ بێ باڵندەی بەیانی
هی نیوەڕۆ ئێوارە
سڵاوتان لێ بێ باڵندەی شەوان
هی وشکایی یا ئاویی هەمووتان
خوداش سێبوری پێتان دێتەوە
دەوری عەرشی پڕ کردووە لێتان
لەوم بیستووە
ئاسمانی بۆ ئێوە دروست کردووە
تا ئارامتر بێ جێتان

وتم کۆتر فریام کەوە
هەر لەوەی نوح هەتا گەردن شەڕابییەکەی گۆنای یار
گەیشتنە کەناری خەیاڵ
گۆم پڕبوو لێی دەڕژا سەرخۆشی
دڵ پڕ بوو
دەستم لە ناو هەوای سارد ڕاگرتبوو
فریاد ڕەسێك کوانێ؟
پووش و پەڵاشی ئومێدی لەسەر دانێ
دەستم بە چڵ شوبهاند ئەمما چڵی پایزانە
کێ دەنیشێ لەو شوێنانە؟
وەکێ با لاشەی گەڵام ڕادەکێشا
وەکی سەبا هەر ئاهم هەڵدەکێشا

بە هەویای قومری چوومە سەر هەردێك
کەوتمە داویەوە
شەڕابی لاملی دامێ خواردمەوە
شینایی باڵی دامێ کردمەوە
لەوساوە هەر دەفڕم
شینایی تەواو نابێ
گەروو شینەی کلك باریك بە تەمای چییە؟
ئەو هەموو هێلکەی داناوە
دنیا تاسەر بۆ کێ ماوە
بستە خاکێك کوانێ
مانگ تریفەی لەلا دانێ؟

پەڕەسێلکەی پاشەڵ سپی
لە نامەیەکدا دەنووسێ:
متمانە دەکەم بەفەقێ!
گەنجینەی خۆمی لەلا دادەنێم
پاش من ئازادە دەیدا بەهەرکێ
ئارام بە ئەی دۆست
ئەی دۆست ئارام بە
ئەو سەروەت و سامانە
شاعیران پاراستویانە
نە بە هەوەنتە کۆدەکرێتەوە
نە هەموو کەسیش پێی هەڵدەگیرێ

فەقێ هەتا مرد ڕاوی نە دەزانی
متمانەی نەبوو بەگەنم کە دەخرێتە ناو داوەوە
خووی باڵندەی هەڵگرتبوو
مەرایی نە دەکرد بۆ پاشا و میران
لەگەڵ ڕووبار دەیکرد تەگبیران
چۆن بگەڕێتەوە مۆکس و
جێی ئەو هەموو باڵندەیەش بکاتەوە
لە گیرفان و
لەسەر شان و
ناو جەمەدانی و فەقیانە
لەگەڵ خۆی بیانباتەوە لای منداڵی

فەقیّ دەگێڕێتەوە:
لە باخێکدا دوو بەدوو دانیشتبووین
من و بووکەسوورەی مەیلە و نارنجی
هەورە تریشقەی ناحەزێك
ژووانی لیّ تێك داین
ڕەنگی خەت و خاڵی ڕژاند
سنگی پژاند
باڵی چزاند
دنیا هەمووی بوو بە نارنجی
کەس نەبوو خڕی کاتەوە
خۆم پڕ کرد لێی
لەو ساوە فەقێی نارنجیم!

دلشاد عەبدوللا (٨)

فەرهەنگی شیعرم پڕ بوو لە وشە
هەمووی نارنجی
سروشت داخرابوو بەسەریەك ڕەنگدا
ماڵ داخرابوو بەدەرگای نارنجی
سوخمە داخرابوو لەسەر نارنجی
بۆ هەر كوێ دەچووم هەر نارنجی بوو
هەر من و نارنجی
خزم و كەسە ڕەنگەكانی ترم لە كوێن؟
برادەرە ڕەنگەكان لە كوێن؟
باڵندە ڕەنگەكان لە كوێن؟

تاوسێك بەئاگای هێنام
چووبوومە خەونێکی قووڵەوە
شێخی سەنعان بووم بەدیار کچە ئەرمەنەوە
بێ ئاگر دەسووتام
بێ تیغ دەکوژرام
ئەی تاوسی بەیانی
ئەو هەموو رەنگەت لە کوێ هانی؟
لێرەوە تا مەملەکەتی ڕەنگەکان چەند دوورە
لێرەوە تا ئەوێ
چەند ڕەنگ لەدایك دەبێ چەند دەمرێ؟
هەر ڕەنگە و چەند قوربانی دەوێ؟

قورینگی شینیتەنیا لەگوێ ئاوێکدا
دیمەنێکی پێشتری هێنامەوە یاد:
ژنێك لەو شوێنە خۆی دەشوات
چەند بەبریسکەن دڵۆپی
سەر لەشی هەردووکیان
ئەو قورینگە شین نەبا لەو ژنە نەدەچوو
شین هەردووکیانی خڕکردبووەوە
کە شین نەما
هەردووکیان نەمان
ڕەنگ ئەو شوێنەی نیشان دام
ڕەنگ قورینگ و
ڕەنگ ئەو ژنە بەبریسکەی نیشان دام

باڵندە لە دڵی خوا دەگا
دەزانێ حەز ناکا تەماشای خوارەوە بکا
نەبادا مەخلوقاتی خۆی ببینێ
زەلیل و تێکشکاو
بەجلێکی شڕی دڕاو
کە بارانی شەرمەزاری لێی دابێ
پێچ و پەنای لەشی تێیدا دیاری دابێ
هەر کەندو لەندێکی
بەهەزار پینەوپەرۆی ڕوح چارە نابێ
یا پێچەوانە ڕوویدابێ
ڕوح شکابێ لەش بۆی تیمار نەکرابێ

شەریکی خۆشی وناخۆشیمانن
شەریکی شەڕو ئاشتیمانن
زیقاولەیەکی بەر زگ بۆر ببووە میوانم
کاکۆڵی قیتی بادەداو
دەیگێڕایەوە:
جەنگێکم بەرپاکرد
ئەو کاتەی
خەیاڵی گەچراوی دوژمنێك
لێم نزیك بووەوە
خەریك بوو هێلانەی خاڵخاڵم تێك بدا
زیقاولە وتی،
هێلانەی من و نیشتمانی تۆ فەرقیان چییە؟

ئەوسا تێگەیشتم لەبەرچی فەقێیان
ئەوسا تێگەیشتم لەبەرچی فەقێیان
خستبووە زیندان
دەفتەرو قەڵەمیان لێ سەندبوو
ئەو باڵندەی فێری یاخیبوون کردبوو
کردبووی بەگژ سروشتەوە
هێنابوویە ناو هەوای ئازادی کتێبەوە
ئەگینا زیقاولەیەك
کە هەر هێندەی لەپی دەستێك بوو
ئیلهامی ئەو هەموو متمانەو
چریکەی ئەو هەموو باوەڕەی
لە کوێ هێنابوو؟
کێ فێری کردبوو؟

پەرەسێلکەی منداڵی
قوورولیتەی لە ئەرزی کۆدەکردەوە
ماڵێکی لێ دروست دەکرد بۆ تەنیایی
کە لەشکرێکی گەورە هات
ویستی ئاوایی داگیر کات
پەرەسێلکەش لەگەڵ خەڵکی ئاوایی هەڵات
چووە ناو تیش و رەوەزان
لەوساوە نەگەڕایەوە
قبووڵی نەکرد ژیانی ئەسیری
هەتا مرد بەپیری

سۆفیلکەیەك سەری پاك تاشیبوو
کاکۆڵێکی باریکی هێشتبووەوە
نە پارەی هەبوو نە موڵك و ماڵ
کەچی نازدارێك دۆستی بوو
پەیمانیان بەیەکتر دابوو
ئەو زێڕی خۆری بداتێ
تا شووی پێ بکات
ئەو سەردەمە هی جۆرە عەشقێکە
ئەدگارو ڕەوشتێکی تازە
باڵندە لەسەر تەختی دادەنیشێ و
ئاشتییەکی سەرتاسەری بەرپا دەکا

لەقلەق دنیا وەکی کرمێك دەبینێ
دندووکی لێ دەدا
بێ ترس قووتی دەدا
کە دنیا گەورەبوو
لە قوڕگی لەقلەق عاسێ بوو
لاقی باریکی لێك داو
ئەو لاسکانەی لە زەوی هەڵقەناند
کە گوڵی سپی لەشێکی گەورەیان گرتبوو
حاجی بێزار بوو لە ئەرزی
هێلانەی بردە بەرزی

ئەوانە هەندێکن لە شیعری فەقێ
مەلی ئەون من دەرگای قەفەسم لێ کردوونەوە
بورجی باڵندە کرێوەو تۆرانە
هەموو تۆرانێکیش ئاشت بوونەوەی بەدوادا دێ
ئەوان هەمیشە توورەنین
هەمیشەش تەباو گونجاونین
نە شەڕیان شەڕەو نە ئاشتی و پێکەوەژیانیان
گۆڕیان لە ناو بایە
فڕینیان هەتا هەتایە
لەشیان لە ئاو
ڕوحیان هەوایە
سروشت هەر بۆ ئەوان مایە

کە سیمرخ باڵی لێکداو
سیحر کەوتە سەر ئەرزی
ئەو ڕۆژە یەکەم ڕۆژی ساڵی باڵندەیە
کەلووی بولبول دەکەوێتە سەرووی مەست بوون
بیانوویەك هەر دەبێ بۆ خوێندن
کوکوختی لە هەموو کەلووەکاندا هەر شەرمنەو هەر شەرمن
قەقنەس لە کەلووی ئاگرە
دڵسۆزانە تا ماوە دەسووتێ
کەس گوێی لێ ناگرێ
جا کەسی بۆ چییە؟
خۆی کەسی هەموو بێکەسانە

ئەو عاشقە بێ ئامانە
شەوو ڕۆژی نییە
گەرما و سەرما
هەموو کاتێك ئامادەیە بۆ ژیان
هەموو کاتێك ئامادەیە بۆ مردن
لە شوێنێکدا سووتابێ
لەسەد شوێن زیندووبۆتەوە
ئەو جۆرە عەشقانە شێت بوونە
ئەو جۆرە مەلانە هی شێتین
بورجی باڵندە بەو شێت بوونە دەست پێ دەکا
هەتا ئەبەدی ئابدین

سینگ سپیلکەی ناو ئاوێ
گەردن ئاقیقی
تیری خۆیم بۆ دەهاوێ
پەڕی شێداری لە چیلکەو چێوان دەچەقێ
هەموو جارێك دێتەلام بەخوێنی نزارەوە
ژوورم پڕ دەبێ لە بۆنیان
لەشم تەڕدەبێ
ناو جێگای نووستنم
تەڕبوون هێمایە بۆ جووتبوون
شەو شایەدە لە بەینماندا
خودا وەستاوە بەدیارمانەوە
هەموو جارێ هەموو جارێ هەموو جارێ

فەقێ پەلاسی قەقنەسی کردۆتە بەری
هەردووکیان لەسەر یەك دینن
کوندەپەپوو دڵڕەقانە
تەماشای مردنیان دەکا
تا کوێر بوون
هوما چاوەڕێ دەکا
لەسەر شانی کامەیان بنیشێ
کێ ئەوی دیکە دەکوژێ
پێستی دەکاتە بەری
باڵی ئەو لە خۆی دەدوورێ
بەدەنگی ئەو بانگ دەکا:

خرِبنەوە گەلی باڵندان
دۆستانی دوورونزیك
گەورە و بچیك
نەفخی لێدا فەقێ
پەروباڵیان فرێ دا
تووکیان لە خۆیان کردەوە
دوو دوو چوونەوە ناو کەشتی
گەرانەوە بۆ پێش تۆفان
بەهەشتیان دروست کردەوە
وەك جاران
ئاگرێك کەوتەوە هەموویان سووتان

لە خۆڵەمێشی باڵندە
جیهانی نوێ دروست بوو.

سلێمانی/ ٢٠٠٧

گۆڕێك لە درەنگی شەودا

لەو شوێنەی
پونگ و ماخولیا و گیا شینکە
گومبەتە خۆڵێکیان بە خەمگینی داپۆشیبوو
پەڕوباڵی باڵندەیەکی ڕەسەنم دۆزیەوە
بەر لە من فڕیبوو
نەزیلەی دەردو مەرەدی غەریبان
پەڕ گێڕایەوە،
لەو جیگا دوورانەوە هاتوون
کە شوشە عەترەکانی تێدا شکاوە
گۆزەکانی لە شێوەی چاوی گریاوە

هەموو شتێکی وەك بەفرە
هاکا تواوە
قوڕی مۆری بەردی زەردی
دەماری دڵی خورپەدار
هەدادو بێدادی خونچە بوون
خاکی سەیرو سەمەرەیان بڕیبوو
ئاسمانی تەڵخ و بەرین
ڕزگاریان ببوو لە دەستی سەدان ڕاوچی و
تۆڕی ئاگرین
پەلکە شینکە گێڕایەوە:
دەماریان لێرە پچڕابوو
شەڕکەری کۆنی تەروادەو
هی سەردەمی ئەسکەندەر و سەلاحەدین

بە بەرگی سوور بە بەرگی شین
لە خوێنێکی تازەدا دەگەوزین
چ وەرزێکی بەدوادا هات ئەو مەرگە
چ وەیشومەو بارانێك؟
سەری پەنجەم سوور دەچووەوە بۆ شیعرێك
لە ڕۆخیدا بە کۆمەڵ شین ببن ئەسرین
بەفریش گێڕایەوە، چۆن
یەکەمجار مەست بووە
کە پڕوشەی داویەتی لەو گۆڕە
خۆڵەکەی هێند گەرم بووە
باڵیان گرتووە کلووەکان
لەگەڵ یەکەم دابارین

سووتاون پەروانە کە نیشتوون
بەسەر پشتێن و جەمەدانی و فیشەکدان
کردوویانن بەگوڵدان
پێویستە هێز لە ڤرجیل بخوازم
بۆ وەسفی شەڕکەرێك
کە دەیوست مەملەکەتی خۆر هەڵچنێ
لە تاریکترین شوێنی سەر ڕووی زەمین
میرێك بوو میری من
چەند ئەنگێزە هەبوو بۆ ژیانی
دە ئەوەندە پیلانگێڕبوون بۆ کوژرانی

شەڕ، ژوورێك نییە
لە ژوورەكانی نووستن
تا تێیدا بحەوێیتەوە
بایەكە بەچەپۆك لەدارو دیوار دەدا
هێڵەكانی یاریكردنی ناوخۆڵ
لە منداڵەكان تێك دەدا
ناسكترین شوێن دەبڕێ لە لەش و
ڕۆح تێك دەشكێنێ بەسەریەكتردا
لە مێژووی بەشەردا
شەڕ هەمیشە جوانترین شت بزر دەكا

لە ژێر داری سماق و خەیاڵ و کرۆسك وحەلوچکەدا
خوێنێکی کۆن تازە ڕژابوو
ڕێچکەی بەستبوو هەتا خوار
سەرخۆش ببوون مارو مێروو و فڕندە پێی
ئالآبوون لە قەدی دارێکی کەڕدا
میری من بە دوو دەست لەو دارەی دەدا
لە منداڵییەوە
تامی کرۆسك کەوتبووە زاری
لە زمانیدا ئەو تفتیە هەر مابوو
لە بێکەسیشدا زەردییەکەی

چۆن پرتەقاڵی دڵی خۆم
فڕێ دەمە ناو شەڕەوە؟
زۆرینەو زاناکان دژی بیدعەن
میری ئاگردز بەتەنێ وەستاوە
ئاگری بۆ داخراوە
فەرمانی سوڵتان بەڕوویدا هەڵواسراوە
ئاگر ترسناکترین بیدعەیە
فەرمان ساختەترین نووسراوە

چارەنوس بردمییەوە لایان
هەریەکەو دارێك بوون
هەریەکەو نەشئەی گەوارایەك
تەمەن بەچ ئاوازێك دەست پێ بکا
بەو ئاوازە دەڕژێ
بەڕەنگی سوورەوە کرۆسکی کوژراوم
سرودی بەدوای خۆمدا راکێشراوم
ئەو بەیانییەی
هەتاوی پایز لێم هاتە ژوورێ
سەبەتەی رۆح پڕ بوو لە گوڵی زەردی
مەملەکەتی خوم لێیان هەڵچنی
تاجی شاهانەم لەسەرنا
لێرە زۆر شتمان جودایە
هەموومان منداڵی گەورەین
گەورەی هەمیشە منداڵین

بچوکترین مێرووش دەتوانێ
بە جەستەی گوڵدا هەڵگەڕێ
بەڵام ئازاری بولبولە کە دەیکا بە گوڵستان
میری من میری خەونەکان
موڵکی، بەرووبەری زەوی و بە ڕەز و باخات و
بە ژمارەی ئەسپیندارەکان ناپێورێ
خەونیشی بە ڕۆژ و ساڵ
میری من هەر دەفرێ
بۆ وڵات و مەملەکەتان
لەوێش جێگەی نابێتەوە
جێ دێڵێ تەلبەند و قەفەس و سنوور
دەبڕێ ڕێی دوور
ئەو گومبەتە خۆڵە خەمگینە

پونگ و نەعناع گرتوویانە لە خۆیاندا
پەڕ گێڕیەوە،
ئەو خۆڵە دەکوڵا
وەکی ئاوی ناو کاسەی سەری ئەو کەسەی
کە سیحری لێ کراوە
مشتێك لەو خوڵەم
خستە ناو پەڕەکانی کتێبێك
کتێب چوو بە گژ شمشێردا
خستییە ژێر حەرفەکانی
ئێستا هەموو شت بزرە
لە ناو لە علی ماناکانی

لە ناو کتێبخانەکەمدا
زۆر کتێب هەن دەربارەی شەهیدو
شۆڕش و سۆفی و زەندیق و حەرامزادەکان
دڵم بەو ئاگرە خۆشە
کە چەند ساڵ جارێك
ئاگر دزێك
دەیخاتە ناو کتێبەکان
تەختی پڕ مۆرووی زەرکەفت نەخشینیان دەسووتێ

هەموو حوکمێك بەیاخیبوون دەست پێ دەکا
یاخیبونیش دەیڕوخێنێ.

ئەیلولی ٢٠٠٦ هەولێر

لاواندنەوەی برۆدسکی

هیچ کەس دوورگە نییە

"جۆن دن"

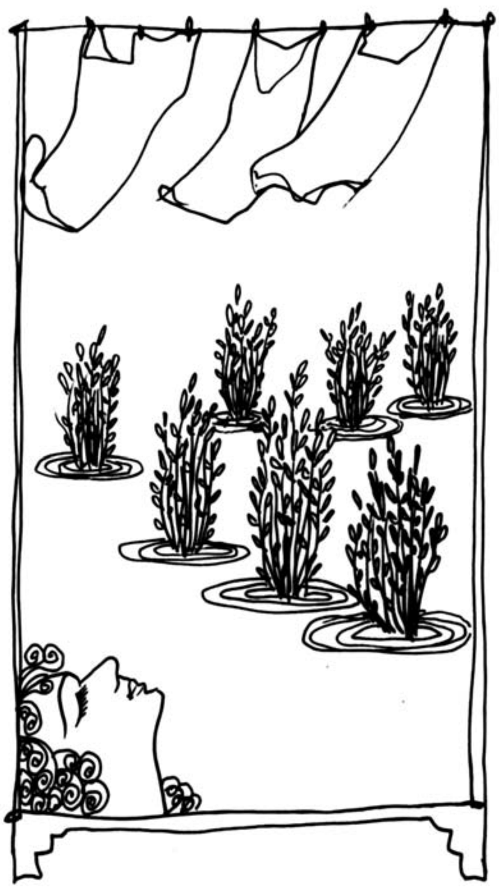

بڕۆدسکی نوستووە. لە دەوری ئەویشدا
ڕوسیاو هەموو قەیسەرەکانی، سەرکردە شیوعیەکانی
نوستوون
سوپای ناپلیۆن لە بەرانبەر سوپای کۆتۆزۆف
سوپای سوور لە بەرانبەر هی هیتلەردا
بەهەموو تەدارەکی جەنگەوە نوستوون
دیمەنەکان وا نیشان دەدەن: شەڕەکان تەواو نەبووبن!
مەیدانەکان بە چەتری ژنە کەلوپەل فرۆشەکانەوە
بەکورسی و مێزی چایخانەکانەوە
بەپیرەمێردەکانەوە، کە دانیشتوون بەدیار هەواڵی بەرەکانەوە

بەپەرداخی پڕ ئاو بەدەست سەرسامیەوە
بەچای ناو پیاڵەو ئیستکانەوە
بەقەڵەمی ناو دەست و پەنجە
بە چاویلکەی کزی چەماوە
بەدیار ڕستەی خەواڵووەوە، هەموویان نوستوون
ئاگرەکان نەکوژاونەتەوە
چراکان خامۆش نەکراون
ئوتۆمبیل بەوانەشەوە کە چەك و تفاق و بریندار دەگوازنەوە
شەمەندەفەر بەبارو سەر نشینەوە
بەوانەوە کە ئالآیان بەدەستەو لەوێستگەکاندا
ڕایاندەشەقێنن هەموویان نوستوون
ژیانێکی تر چاوەڕێ دەکا
لەو شوێنەوە دەست پێ دەکا

برۆدسكی نوستووە، جۆزیف برۆدسكی
هەندێك ناوی بەیوسف دەبەن، دەیبەنەوە
سەر تیرەی خۆیان. ئەویش لە لایەن براكانیەوە
خرایە ناو بیری یەكێتی سۆڤیەت و بەرژەوەندی باڵای كۆمۆنیزمەوە.
برۆدسكی لە تیرەی ئاو بوو
بۆ هەمووان ڕژابوو
هەر كەسە و دەفری خۆی لێ پڕكا.
تەمەنی گەیشتبووە شەست و پێنج هێشتا مناڵ بوو
كە من ناسیم قژی بۆ دواوە هەڵدابووەوە
ناوچەوانی چۆم و جۆبار بوو
هەر لكەكی لە جێیەك هاتبوو دەچووە سەد جێ
تێكەڵی ئاوی بچوك و هی گەورە دەبوو
وەكی دی بەردێكی لوس بوو
هێندە باری گرانی بەسەردا چووبوو دەبریسكاوە
بەجلێكی خۆڵەمێشی خاڵدار لە لێوارێكی (بۆستن)دا
بەدیار باڵندەی كۆچەری ئەو دنیایە هەڵتوتابوو
دەتوت چاوەڕێی كەشتییەك دەكا
خۆی و جوتێك لە هەرچی بونەوەرە
هەڵیانبگرێ بیانباتەوە بۆ كوێ؟
لافا و هەموو شتێكی لە بیر بردمەوە.

شەو لەسەر شەقام و ناو دارستاندا نوستووە
پەنجەرە لە لا پاڵی ماڵ
دەرگا لە بەردەمی ڕێبوار
درەخت بەلق و پۆپ و گەڵاوە بەجریوەو
باڵەفڕەی مەلەکانەوە نوستووە
خەو لەشکرێکی سپیە لە بەرانبەر سوپای ڕەشدا
بەشمشێری گوڵ جەنگیە
کەس دڵی لای کەس نییە
دنیا بێباك نوستیە
شاعیر شەرعی خۆی کردیە
ڕمەکان نوکیان لە دڵی برۆدسکی چەقاندیە
پەتی سێدارە لەبەر بەفرو تریفەدا هەند غەریب خۆی نواندیە
تابلۆکە کەس نەیکێشاوە
خۆی خۆی نەخشاندیە
خەو چوارچێوەی بۆ دروست کردیە
سەرو بۆری بۆ داناوە قافیەی ترازاندیە
تەنیا مردووەکان زەرەریان کردیە
ئەوان بەخەو جەنگیان دۆڕاندیە
زیندوو بەو چەکە پشتی جەنگی گەورەی شکاندیە

برۆدسکی نوستووە، شەیتان بەشەیتانی خۆی نەیتوانی
نەنویێ. ڕێوی بەو هەموو فێڵبازییەوە
ژەهر بەو هەموو تاڵییەوە هەموویان نوستوون
لەسەر پشت و لەسەر لا یا بەدەمدا
ئیماندارو بێئیمان
کارو سەرمایە
ڕێك و ناڕێك جوان و ناشیرین
لە فیلەوە تا مێرولە بەوانەی سێرکیشەوە
هەموو نوستوون
ئاسنگەر بەدیار کوورەوە
دوکاندار بەدیار کڕیارەوە
ژنی نیوە ڕووت بەدیار تەماشاکەرانیەوە
پشیلە بەدیار مشکەوە
یاریکەری هەڵخلیسکانێ بەدیار بەفرەوە
بادە بەدیار پیاڵەوە هەموو نوستوون

کە برۆدسکی نوست دەمێك بوو جۆن دن نوستبوو
خۆی و برادەرە شاعیرەکانی بەدیار میتافیزیقیاوە
کە هەموو شتی تێك دەدا
خواو بونەوەرەکان.
خۆی و ئەسپێ هەردووکیان بوون
خوێنی خۆشەویستیان لە جەستەی بچوکدا
تێکەڵی یەکتری دەکرد، کەسیش بەو کەین و بەینەی
نەدەزانی. جۆن دن سەروەری ئینگلیسی
لەو زیندەوەرە دۆزییەوە، برۆدسکی هی ڕوسیای
لە باڵندەی بەرزەفڕدا
ئەو بەچاوی ئەو مەلانە وڵاتی دەدی
ئەویش هێندە دوورکەوتبووەوە
وەکی خاڵێکی ڕەش دەبینرا لە دوورەوە
جا وڵات بۆ هێندە بچوك ببووەوە
لە بەرزاییان نەبینرێ؟

ئێوارەیەکیان، بەر لە نوستنە گەورەکە
برۆدسکی هەر خۆی و زێدی بوون پێکەوە
:دەمزانی تازە کار لەکار ترازاوە
کەوتۆتە نێوانمان حەڤت کێو
ئەو کێوانە پڕن لە دزو جەردە
لە خەفیە و ئەغیار
تەنیویانە هەرچی عەردە
چی بێژم جانانە بەچی باوەڕت پێ بێنم
کە تۆ هێندەی چارۆگەیەکت نەماوە
بیدەی بەشانی ڕووتی ئانا ئاخماتۆفا؟
لێرەوە تەورت نارد بۆ ئەو سەری دنیا
بۆ کوشتنی ترۆتسکی
باوەڕ بەچیت بهێنم چۆن متمانە بکەم پێت؟
ئەو هەموو خەڵکەت بۆ بردە سیبریا
بۆ خۆراکی بەفربوو؟ جا بەفر ئەو هەموو

لاشە لاوازو شەکەتەی بۆچی بوو؟
بۆ کێ دەیهاڕین؟
سوپاسی خەو دەکەم کە هات و هەمووومانی
بردەوە لای خۆی. سوپاس بۆ مردن
ئەوەی هەبوو هەمووی بەپێوانەی خۆی پێوای
کامەمان خەونی زۆر بوو ئەو دەوڵەمەند بوو
هەژار ئەوانە بوون کە خەونیان نەبوو
خەونی شەوێکیان بەهەزار دەردی سەری پەیدا دەکرد
خەونی سبەی، خوا خەونی سبەینێیە!
دەزانم خوا ئەوەیە کە سبەی لەگەڵماندا دەژی
بەڵام ئەویش پێویستی بەخەونە
بۆ سەردەمێکی ترو ژیانێکی تر

بڕۆدسکی نوستووە، باڵە قورسەکانی لەسەر کەنار
ڕاخستووە. من و دەیان شاعیری ڕۆژهەڵات بەڕێووەین بۆ لای
دەیان شاعیری ڕوژئاوا بەڕێوەن بۆ لای
بەشەرعی ئەو هەموومان باڵندەین
چ تۆڕێك خەونی زڕ بەو هەموو باڵندەیەوە دەبینێ؟
چ ڕاوچیەك سێرەی گرتووە لێمان؟
کۆچی باڵندە ئاوهایە
هەندێك دەپێکرێن
هەن باڵیان دەشکێنرێ
کەچی هەندێکیان هەر دەگەن بەدارستان.
مەل بەگەورەو بچوکی نییە
ئای ئەگەر گەیشتم و نەپێکرام

بەچاوی خۆتان دەبینن
چۆن هێلانەم پاراستووە
نەمهێشتوە گوناه بیگاتێ تاوان تێکیدا
چۆن گریانم کردۆتە شورە بۆ قەڵای ژیانم
ئەو هەموو تیرە ژەهراوییە نەیپێکاوم چوزانم
دەنگم ئەگەر بڵندیش نەبووبێ لە بڵندانەوە هاتووە
خوی بەفری گرتووە بەکلو باریووە
زمانم بەڕەنگی ئەو نەخشیووە
شاعیری بەفریش بم هی کلوەکانیمە
گیرۆدەی زیندەوەرە بچوکەکانیمە

ئەو خەونە نارنجییە تۆخانە کە دەڵێی ژەنگن بەژیانەوە
نوساون، کە بەری قورسن بەلقی نائومێدیەوە
هاتونەتەخوارێ، کێ لێیان دەکاتەوە؟ کە باخەوان هەموو
نوستوون، کە فریشتە نوستوون، کە سوارە بەفرینەکان
نوستوون. ئەو بەفرە هەتادێ بەرزتر دەبێتەوە
چەند تەنیا ئەو هەموو ڕوحەماندوانە دەگێڕم
چ زەنگێك بەئاگایان دێنێ، کە مەسیح نوستووە،
حەللاج و مەولاناو کێ و کێ بەدەوریدا. سفرە
پڕە لە ئازار کێ پێشتر دەستی بۆ دەبا، کێ تادوا
تام دەیخوا، تا دوا قوم دەینۆشێ؟
ئەوە جەستەی شاعیرە لە بەردەمتاندا، ئەوە خوێنی پڕ
لە ئاوازیەتی لە گەروتاندا. هەریەکەو لەتێکتان، هەریەکەو
قومێکتان تا ماون نەوە دوای نەوە بیگێڕن.

برۆدسکی نوستووە، جۆن دن نوستووە لە پاڵی
فریشتە و شاعیر و سیحرباز
چەتە و ئەشقیا درِك و گوڵ
شەڕ و ئاشتی
هەموو دژەکان پێکەوە نوستوون
کە هەستان کێ دەڵێ هەروەکو خۆیان دەمێنن؟
خەون بەو رۆژەوە دەبینم بشکێ سنووری نێوانیان
بەو ئومێدەوە دەنوم
لەسەر چەرپایەکی شیندا
لێفێك دامدەپۆشێ پڕە لە باڵندە
کە کەس نەیتوانی نازیان بکێشێ
لەگەڵ خۆمدا بردمنە خەونەوە
ئای لەو هەموو باڵندەی خەونە لەو ڕۆژی حەشرە
کەس لێیان ناپرسێتەوە
دەنوکیان خستۆتە ژێر باڵەکانیانەوە
لەسەر چەرپایەکدا لیفێك دامدەپۆشێ شینە
دەبێ بنوم و بەس بێ ئەم فرِینە

برۆدسکی چۆتە جەستەی ئەستێرەیەکەوە
دڵی بە زریوەی لێ دەدا
ئەوەی ڕۆی ناگەڕێتەوە.

سەرەتای ٢٠٠٨ هەولێر

ڕوونکردنەوە:

«برۆدسکی نوستووە ...» بەراوردی بکە لەگەڵ «جۆن دن نوستووە» جۆزیف برۆدسکی.
جۆن دن شاعیری میتافیزیقی ئینگلیزە، یەکێك لە شیعرە دیارەکانی بە ناوی (ئەسپێ)یە

ئەنقەرە

شەو و ڕۆژێکە
لە ئەنقەرە دەسوڕێمەوە
دڵم پێشبینی دەکا
گەنجینەیەك دەدۆزمەوە
بەشی هەموو تەمەن دەکا.
دەزانم هەر شارەو سیحری خۆی
بە تەرزەك دەشارێتەوە
هەنە زوو دەگەی پێیان
کۆشت پڕ دەکەی لە ئەفسونی یارانی
چاڤ دەنەخشێ بەدیمەنی
گۆڕەپان و شەقامی ناودارانی
هەشن بەزەحمەت دەیگەیتێ
ناکرێنەوە بەئاسانی دەرگاکانی

بەیانی زوو
جەنتای سەفەر دەکەمەشان
چ سیحرێکی ئەو شارە
بو خۆم دەکەم بەناونیشان

دڵم لێ دەدا
لەگەڵ مۆسیقای پایزی
دەست و پەنجەی گەڵاکانی
تەماشام پڕدەبێ لە ڕەنگی
پەڕیوی ئێوارەکانی

شەقامی (قزل ئای) یەك پارچە سوورە
بە چناری ژنە بەژن درێژەکانی
بەخوێندکارە چەپەکانی
کە دانیشتوون لەسەر کورسی و
دەوری مێزی گازینۆ و بارەکانی
بە گۆرانیەکانی سەردەمی مۆدێرن و
ئای ئای ڕابردووە خوێناوییەکانی.
لە بارێکدا
بەدیار وێنە غەمگینەکانی یەلمازگۆنای و
گیڤارا و ئەحمەد قایاوە
ئاوازە سەربڕاوەکانی خۆم دۆزیەوە
بەسەر تەلی سازێکەوە
گۆرانیبێژەکە بەخۆشی ئێمەوە
سترانێکی چیایی دەچڕی
بۆنی (ڕاکی) لیّ دەهات
دەنگدانەوەکانی

شەو و ڕۆژێکە
لەناو کتێبێکی گەورەدا
بۆ وشەیەك دەگەڕێم
لە ئەلبومێکدا
بۆ نیگایەك

ئەو وڵاتە هی کامیانە:
هی ئەتاتۆرك
یا پامۆك؟

لە شەقامی قزل ئایدا
کچێکی کەڵەگەت
لە ناو ئاپۆڕەی خەڵکیدا
بەبەر چاوی ئێوارەوە دەگریا
هەورێکی نارنجی
ملوانکەی مرواری ملی دەپچڕا
خودایە، ئەی خودا!
ئەو جۆرە مۆروانە هی بنی دەریان
هەر دانەو بەهایان
گرانترە لە هەرچی تشتی دنیایە
ئەو ئێوارە پایزییە لە کوێی هێنان؟
بە دڵ خڕیانم کردەوە

سپێدە
لە فڕۆکەخانە
ژمارەیەك پیرێژن و پێرەمێرد لەگەڵماندا
ئەوانیش دەهاتنە ئەڵمانیا
پریاسکەیان پڕبو لە خۆراکی جەژن
جەنتای منیش
دوو دەست جل و
چەند دەرپێ و فانیلەیەك و
هەندێك گۆرەوی و
کتێبێکی ئۆرهان پامۆك
لە سوچێکی جەنتاکەشدا
شوشە بۆنێکی نارنجی شکابوو
هەموو شتەکانی لە بۆنی خۆی وەردا بوو

لە هەر وێستگەو
ناو هەر پاس و میترۆیەکدا
هەر ئەو بۆنەو
هەر کتێبەکەی پامۆك و
هەر ئاوازە تۆراوەکەی ناو بارەکە
لەگەڵمابوون.

پێڕست

کۆنسێرتی بازاڕ ٥
پرسەی مێخەك ١٧
پەیکەر ٢١
خۆم ٢٥
جیاوازی ٢٨
سەفەر ٣١
فەنتازیای ڕەنگەکان ٣٢
بوونەوەرەکانی حافز ″هی گۆتە″ ٤٤
گەڵاکانی سەر شۆستە ٥١
دۆن کیخۆتە ٨٩
سۆناتای باڵندە ٩٢
گۆڕێك لە درەنگی شەودا ١٢٩
لاواندنەوەی برۆدسکی ١٤٢
ئەنقەرە ١٥٧